

EL PUIG SES FORQUES

Administrar justícia dins els termes de Palafrugell, històricament li corresponia a l'Ordre del Sant Sepulcre de Barcelona, que incloïa l'exercici i administració per part dels seus comanadors del mixt imperi, i poder dictar sentència, en demostrar-se la culpabilitat de l'acusat, de condemnes sols quan aquestes eren de caràcter pecuniari, de desterrament o d'assots.

El mixt imperi o baixa justícia implicava el dret a mantenir cort amb la presència d'un escrivà, poder nomenar batlle i jutge i el d'intervenir en totes les causes civils amb poder de dictar sentència. Suposava també el dret de castigar els delictes menors, per causes de baralla, lesions lleus, injúries, robatoris inferiors al dos-cents sous de quantia, imposar multes i donar llicències al municipi per a poder-se reunir.

El mer imperi, o alta justícia, vulgarment dita 'jurisdicció criminal', era una potestat que residia en el monarca i administraven els veguers reials. L'exercici d'aquesta jurisdicció comprenia tots els delictes que mereixien la imposició de condemnes a mort, amb esquarterament i posterior exposició de les despulles o aquelles que contemplessin la mutilació d'algun membre del condemnat.

L'any 1368 el prior de la casa de Santa Anna, de Barcelona, fra Berenguer de Bigues (1367-1384), senyor natural del castell de Palafrugell comprà la jurisdicció civil als esposos Gilabert de Cruïlles i Albira, i a Joan de Palafrugell, batlle natural del castell. Poc després el 1374 comprà la jurisdicció criminal al monarca Pere el Cerimoniós, el rei del punyale, a canvi uns terrenys que la casa de Santa Anna tenia en una zona dels fossats de la muralla de Barcelona, on el rei volia construir uns jardins. Sembla, malgrat tot, que la casa de Santa Anna hagué de pagar, a més a més, dos mil cinc-cents florins d'or, dels quals 1.750 els pagà la universitat de la vila.

Un cop en possessió de la jurisdicció el prior manà aixecar immediatament unes forques en senyal de la nova autoritat adquirida. La forca era l'instrument d'execució més emprat per la justícia. El patíbul era una instal·lació fixa que havia de ser vista per tothom que visques en aquells dominis o transités per ells, era erigida com un símbol de la jurisdicció assolida, representació de la força i el poder que l'autoritat tenia sobre aquell lloc, i això s'havia de tenir ben present. Les sentències capitals, tot i no ser tan nombroses com pot arribar a semblar, eren un espectacle públic d'un efecte dissuasori evident. Aquestes baluernes de mort solien instal·lar-se en llocs que fossin ben visibles, i cap lloc més idoni que la vora dels camins principals, a les afores de les muralles o els turons propers a les poblacions.

El cadafal del castell de Palafrugell va ser instal·lat a la vora del Camí Real de Palamós, dins del terme actual de Mont-ras, al capdamunt d'un petit turonet en el lloc conegut, encara actualment, pel nom de Puig de les forques. Es convertí aviat en un element impertèrrit del paisatge, que perdurà llargament en el territori medieval de Palafrugell.

El sistema d'execució capital amb forca fou emprat a Espanya fins el 1828, el rei Ferran VII, per Reial Cèdula de 28 d'abril i per assenyalar la grata memòria del feliç aniversari de la reina, abolí l'execució de la pena de mort amb forca, utilitzada en aquells moments

arreu d'Espanya, i disposà que des d'aquell moment en endavant s'executessin els reus amb garrot ordinari si aquests pertanyien a classes populars, amb garrot vil els castigats per delictes infamants i amb garrot noble els gentilhomes. En realitat la diferència rau en l'escenificació de la mort, perquè el sistema d'execució era el mateix per totes tres sentències. El primer era conduït al cadalse en mula o cavall, el segon en ase i els nobles a cavall i amb cadira de montar.

L'any 1381 els habitants de Palafrugell feren un intent, sense èxit, de redimir el castell de la jurisdicció que sobre ell tenia el priorat de Santa Anna, per a tal efecte necessitaven la quantitat de quaranta mil sous barcelonesos de tern, l'equivalència, en moneda menuda dels 2.500 florins d'or d'Aragó. La necessitat de redimir la quantitat total en metàl·lic indica que la casa de Santa Anna ja els havia tornat la quantitat aportada en la compra realitzada al rei. S'autoritza un procurador que manlevés la redempció i amb poders per a demanar el préstec necessari tant a cristians com a

jueus, amb usura o sense, i a obligar-se, en nom de tots si calia, a assegurar als prestadors, pensió vitalícia o censal mort.

Ramir Lacasa

Font:

Publicat al portal PALATIO FRUGELLI el 21/11/09
<http://palatiofrugelli.blogspot.com/2009/11/el-puig-ses-forques.html>